

1963-2013, 50 ÅR FOR DIN HELSE

17.10.2019

Stortingets energi- og miljøkomité

Innspill til statsbudsjettet 2020 , Klima- og miljødepartementet Prop. 1 S (2019-2020)

Norsk forening mot støy er en landsdekkende medlemsorganisasjon som arbeider for å redusere støyplager og forebygge støybelastning i Norge, for derved å sikre bedre livskvalitet, folkehelse, bomiljø, og kvaliteter i naturen. Som en del av sin virksomhet behandler foreningen årlig flere tusen henvendelser fra borgere som er plaget av støy fra ulike støykilder. Dette er henvendelser som for det meste burde ha vært rettet til kommunene, bl.a til miljørettet helsevern i medhold av folkehelseloven.

Vi mottar årlig 2000-2500 slike henvendelser om hjelp. Folk er bekymret for helsekonsekvenser av støyforurensing, og bekymringen er skjerpet etter WHO`s rapport oktober 2018. De helsebegrunnede, anbefalte skjerpede støygrenser for Europa betyr at nær halvparten av Norges befolkning bor i støymiljø med helserisiko. Vi har ikke sett noe norsk myndighetsinitiativ for å følge opp disse anbefalingene.

Nasjonal handlingsplan mot støy - tid for evaluering og forbedring

Stortingets vedtatte nasjonale handlingsplan mot støy ebber ut i 2020. Målet var støyreduksjon, men det motsatte skjedde. Handlingsplanen trådte i kraft i 2007, og fikk nedjustert sitt resultatkrav i 2012. Man når likevel ikke målet. Derimot vil trolig antall støyutsatte nordmenn være økt med mer enn 60 % i denne perioden. (!) Antall kjøre kilometer pr år har i samme periode økt med i overkant av 30 %. Det forteller om en systemsvikt.

I 2005, to år før nasjonal handlingsplan mot støy trådte i kraft, fikk vi også en støyretningslinje til plan- og bygningsloven: T-1442. Både støyretningslinje og handlingsplan må ses som viktige grep for å håndtere støyforurensing. Årene med disse verktøyene har gitt erfaringer som nå må grundig evalueres med tanke på å styrke arbeidet og resultatopptakelsen. Vi mener at Stortinget bør bestille en nøy utredning av dette som kan gi grunnlag for en stortingsmelding om støy. Vi foreslår også at støyretningslinjen T- 1442 gjøres om til forskrift.

Tilbud om dokumentasjon av støy

Dokumentasjon av støyen er avgjørende for å nå frem overfor støyereier, eller å få hjelp fra offentlige instanser som kan utløse tiltak. *Kostnadene* ved å etablere slik dokumentasjon gjennom støymåling er i praksis en hindring for svært mange når de ønsker å finne en løsning på sitt støyforurensingsproblem. Støyforeningen erfarer at kommunene i meget liten utstrekning bidrar til å løse dette. Vi ber om at komiteen sikrer at staten legger til rette for en tilgjengelig ordning for at folk kan løse sitt dokumentasjonsproblem mht. støyforurensing.

Behov for bedre regler for infralyd

Infralyd, lyd i frekvensområdet 0,1 hz - 20 hz, er lyd som det menneskelige øret normalt ikke oppfatter, men som likevel kan påvirke oss. Jfr siste års nyhetsmelding om USA`s ambassadepersonell i Havana som ble syke av ikke hørbare lydbølger. Norske akustikere sier om infralyd « Lyd i frekvensområdet under 20 Hz kalles infralyd og kan ikke direkte høres av mennesker. Infralyd kan likevel påvirke balanseorganet i øret, og andre organer, bl.a. øyet og innvollene. Kraftig infralyd kan medføre betydelig ubehag, bl.a. i form av kvalme (sjøsyke).

Infralyd genereres bl.a. av store ventilasjonsanlegg, kjøretøy, fly og fartøy, eksplosjoner m.m.» http://publikasjoner.nve.no/oppdragsrapportA/2006/oppdragsrapportA2006_10.pdf

Norske kommuner møter mange ganger spørsmålet om infralyd i forbindelse med vindkraft. Pulserende infralyd er et typisk trekk ved vindturbinestøy, og det er sterke indisier om helseskade som følge av infralyd, men man mangler epidemiologiske undersøkelser. Norge har ingen regler om infralyd. Det er også mangelvare i Europa. WHO pekte i rapporten i fjor på behovet for mer kunnskap og bedre regler for infralyd. Folkehelseinstituttet og Miljødirektoratet får spørsmålene om infralyd, og disse må inntil videre besvares basert på manglende kunnskap. Ut fra et føre var prinsipp bør kommuner (og NVE) ha en gjennomarbeidet forståelse av risikoen av infralyd ved vurdering av vindkraft og hensynet til naboer som må sove ubeskyttet i infralyd. Infralyd påvirker også biologisk mangfold.

Dårlige norske kalkyler av samfunnskostnader av støy

Mens Norge holder seg med beregninger som viser at trafikkstøyens eksternkostnader utgjør 1,9 % av trafikkenes totale eksternkostnader, har Sveits beregninger som viser at støyens andel av samfunnskostnadene er nær 10 ganger høyere. https://www.oal.at/images/ft_downloads/2016/OEAL_2016_Walker.pdf England beregner at støyens samfunnskostnader er på linje med samfunnskostnadene for trafikkulykker. <https://www.gov.uk/guidance/noise-pollution-economic-analysis>. Det lave norske anslaget indikerer hvorfor norske myndigheter gjør så lite med støy.

Helsekonsekvenser og kostnader av støy

Helseskadelig støy har store konsekvenser for samfunnet og statens og kommunenes helsetjenester. Barn og unge er spesielt utsatt for helseskadelig støy, og særlig barn av ressurssvake familier.

- I dag er det ca. 2 millioner mennesker i Norge som er plaget av støy. *SSB des 2016*
- Samferdselsdepartementet arbeider nå med å få frem nye estimater for støyens samfunnskostnader. Verditap på bolig/nærmiljø ligger ikke inne i beregningene.
- Hvert år går 15 000 DALY (friske leveår) tapt på grunn av støy - pga høy støyplage og søvnforstyrrelser (*Disability adjusted life years*).

Vi opplever at plan- og bygningsloven, folkehelseloven og forskriften om miljørettet helsevern ikke når sine mål om å forebygge helseskadelig støy gjennom planlegging og tiltak. Det kan være tale om systemsvikt. Dette understreker behovet for en evaluering av Nasjonal handlingsplan mot støy og rammeverket rundt.

Kap 2. Resultatområde og nasjonale mål i klima- og miljøpolitikken (s.21, 22)

Boks 2.2 Nærmere om «forureining skal ikke skade helse og miljø». Støy skader helsen. Met 2-400 premature og 10-15 000 tapte friske leveår hvert år, er det passende å regne støy som helseskadelig.

2.4. Om Forureining. Det er dokumentert at støy påfører nordmenn omfattende helseskader. Tallet på støyplagete er økende. I Oslo og de nærmeste omgivelseskommunene økte antall personer med støyutsatte områder som innebærer helserisiko med 17 000 personer i siste støyplanperiode. 72 000 barn i Oslo vokser opp i gul støyzone eller verre - rød oppvekstsone!»! Fortetningspolitikken med lemfeldig bruk av støyretningslinjen T-1442 gjør bolig - og arealpolitikk til en hovedforklaring på den sterke veksten i støyplagete.

WHO's nye anbefaling om støygrenser - basert på helserisiko - gjør det aktuelt å gjennomgå T-1442 på nytt, for å vurdere skjerpning av støygrenser og innstraming mht. avvik.

Programkategori 12.10 Kap. 1410 Post 21 (s 77)

Det finnes i dag smartfonapplikasjoner til dokumentasjon og logging av støy i

1963-2013, 50 ÅR FOR DIN HELSE

lokalmiljøer. Slike apper kan bidra til å utvikle bevissthet og engasjement rundt lydforhold i nærmiljøet. Det bør settes av midler til å teste og tilpasse en egnet app til dette med tanke på en pilot for å promotere og evaluere bruken av en slik app i et definert område: Kartlegging av støydata, deling, og brukermedvirkning og andre tjenester.

Programkategori 12.20 Støy (s. 104)

Konkrete tiltak for å redusere støy får ikke midler. Innsatsen skjer først og fremst ved skrivebordene. Mengden rapporter og utredninger som har vært utarbeidet i perioden siden 2007 da nasjonal handlingsplan mot støy trådte i kraft, kunne i seg selv dannet en stor støyvoll. I dagens Norge befinner man seg i en av tre støyklasser: 1) de heldige som bor i et område med godt, lavt lydnivå, 2) de som er beskyttet av støybestemmelsene i T-1442. De skal i praksis ha under 55 dB Lden på sine uteområder (noe som ikke er helt stille, men som ikke representerer noen helserisiko i følge WHO), og 3) de som er «beskyttet» av forurensingsforskriften, med et støygjennomsnitt på 42 dB innendørs. Ute kan man ikke være. Disse bor i rød støysone, og løper betydelig helserisiko i følge WHO. Det frarådes å bo i slike miljøer selv om disse er tillatt etter miljøforskriften.

Den fortsatte innsatsen mot støy bør inneholde en skjerping av støygrensene i forurensingsforskriften, forskriftfeste T-1442, innarbeide krav om at ethvert infrastrukturtiltak innen samferdsel skal oppfylle T-1442.

Kap 1420, post 77 Ymse organisasjoner (s. 131)

Norsk forening mot støy er en av organisasjonene som mottar grunnstøtte til sin virksomhet. Vi er takknemlig for støtten som er viktig for vår virksomhet med å fremme informasjon om gode lydmiljøer, forebygge støy, yte rådgiving og praktisk lavkostnads støydokumentasjon.

Del III Omtale av viktige oppfølgingsområde

Kap 8.1.13 Samferdselsdepartementet (s 254)

Ett av hovedmålene i Nasjonal transportplan er at transportpolitikken skal medvirke til å avgrense klimagassutslipp, redusere miljøskadelige virkninger av transport, og til å oppfylle nasjonale mål og de internasjonale forpliktelsene Norge har på miljøområdet. Med hensyn til støy har departementet tidligere meldt at arbeidet har tatt en pause mens man samler kompetanse. (!)

Støy»innsatsen» i 2019 er at underliggende etater har fått i oppdrag å utrede en ny indikator for støy.

NTP-perioden 2018 - 2029 med sine 1000 milliarders innsats for samferdsel, inneholder samtidig et nytt budsjettlammål for faktisk innsats for å redusere støyforurensing.

I omtalen viser departementet for øvrig til tiltak som det ikke gis midler til å gjennomføre, og som i praksis er inaktive, tatt i betraktning den store støyutfordringen de er ment å løse.

Dagens fremdrift på støyutbedringstiltak i forhold til behovet, tilsier 140-150 år for å dekke dagens behov for støytiltak.

Generalsekretær
Ulf Winther
sign

Seniorrådgiver
Steven Gersh
sign